

SAMEN THUIS IN ZOETERMEER

Elkaar ontmoeten in vertrouwen

Verkiezingsprogramma
CDA Zoetermeer 2026-2030

Zoetermeer

INHOUDSOPGAVE

TOP 10 CDA-PRIORITEITEN	2
VOORWOORD	4
INLEIDING	5
1.1 Toekomstbestendig bouwen voor jong en oud	10
1.2 Mobiliteit: een beweegrijke stad	12
1.3 Elektrisch rijden en aanpak netcongestie	14
1.4 Thuis in je buurt: ontmoeting, inspiratie, sport en cultuur	14
1.5 Sport en sportadviesraad	16
1.6 Cultuur	16
1.7 Historisch besef	18
1.8 Asiel en integratie	18
2. GROND ONDER DE VOETEN, WATER OM TE DRINKEN EN LUCHT OM IN TE ADEMEN	20
3. BROOD OP DE PLANK	23
4. KINDEREN DIE GELUKKIG EN GEZOND OPGROEIEN	26
4.1 Wij lopen voorop met een Rookvrije Generatie	29
5. EEN STEUN IN DE RUG	30
5.1 Kansengelijkheid en bestaanszekerheid	30
5.2 Gezondheid en zorg	31
5.3 Digitalisering	33
6. VEILIGHEID	34
7. HET HUISHOUDBOEKJE OP ORDE	37
TOT SLOT	39

Top 10 CDA-prioriteiten

Zoetermeer is een fijne plek om te wonen, te werken en op adem te komen. Dorps en modern tegelijk, met schaduwrijke parken, aantrekkelijke stadsboerderijen en winkels om de hoek. Hier voelen we ons thuis, hier hebben we onze sociale contacten, hier ontmoeten we onze burens. Het CDA Zoetermeer zal zich er de komende jaren graag voor inzetten dat dit ook zo blijft. We bouwen verder, aan een sterke stad, waar we elkaar ontmoeten in vertrouwen. Wij zien de volgende uitdagingen daarbij als speerpunten:

- 1** Binnen tien jaar hoeft geen jongere meer weg uit Zoetermeer door gebrek aan betaalbare woningen. We versnellen woningbouw en stimuleren transformeren van leegstaande gebouwen.
- 2** Wij zetten ons in voor een directe lightrail verbinding naar Rotterdam.
- 3** Zoetermeer blijft een fietsstad en we maken meer ruimte voor voetgangers door te investeren in betere paden en veilige routes.
- 4** We ondersteunen (sport)verenigingen en pakken hun huisvestingsproblemen aan.
- 5** We willen in alle wijken ruimte creëren voor ontmoetingsplekken. Dat doen we samen met maatschappelijke- en welzijnspartners en ondernemers.
- 6** We investeren in lokale cultuur zodat meer mensen worden bereikt.
- 7** Digitale dienstverlening van de gemeente moet altijd de mogelijkheid hebben voor persoonlijk contact.
- 8** We zetten in op zelfredzaamheid maar helpen mensen die dat echt nodig hebben.
- 9** Straatintimidatie en bedreiging beantwoorden we met lik op stuk. Inrichting van de straten en verlichting wordt verbeterd waar dat nodig is.
- 10** Huiselijk geweld, femicide en kindermishandeling pakken we stevig aan.

← [Terug naar inhoudsopgave](#)

11

Jongeren met wie het niet goed gaat helpen we voordat ze echt in de problemen komen. We zetten samen met scholen, jongerenwerkers en buurtteams in om jongeren het beste uit zichzelf te laten halen.

Voorwoord

Al vele jaren ben ik als inwoner en lid van het CDA Zoetermeer persoonlijk betrokken bij onze stad. Ik zet me er graag voor in dat we ons samen thuis voelen in Zoetermeer. Dat we leven in een stad waar we respect hebben voor elkaar. Dat we samenleven mét en vertrouwen hebben ín elkaar en aandacht hebben voor wat écht belangrijk is in het leven van Zoetermeesters.

Ik ben trots op wat we de afgelopen jaren voor elkaar hebben gekregen. Denk aan de verschillende woningbouwprogramma's, het behoud van het ziekenhuis, aandacht voor vrijwilligers en verenigingen, leefbaarheid in de wijken, zoals door het programma 'Meer voor Meerzicht' en het oprichten van de sportadviesraad. Onze constructieve manier van besturen door fractie, college en partij heeft hier verschil gemaakt.

Maar de klus is nog niet geklaard. De komende raadsperiode biedt kansen en mogelijkheden om voort te bouwen op de stevige basis die we hebben gelegd. Wij willen de stad versterken door meer kansengelijkheid te creëren en de leefbaarheid te verbeteren. De Visie Zoetermeer 2040 legt hiervoor de basis. Deze visie helpt ons om te werken aan een betere balans en een opwaartse beweging van de stad. Gelijke kansen, gezondheid, verduurzaming en een vernieuwende economie zijn hierbij de speerpunten.

Het zijn stevige ambities die we in dit programma vastleggen. Gelukkig weten we ons hierin door velen gesteund. Ik ben de inwoners, organisaties en ondernemers die met ons hebben meegedacht en hun waardevolle inbreng hebben gegeven, dankbaar. Dankzij jullie inbreng is dit programma sterk en geworteld in de samenleving.

Iedereen wil een fatsoenlijk leven waarin kinderen veilig opgroeien, ons verenigingsleven bruist en ouderen vele jaren in goede gezondheid leven. Waar ieder mens telt en we met trots staan voor onze waarden in Zoetermeer, in Nederland én in Europa.

Voor deze mooie toekomst van onze stad wil het CDA Zoetermeer zich de komende jaren, samen met u, inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers, graag inzetten. Want **samen** zorgen we ervoor dat iedereen zich écht **thuis** voelt in **Zoetermeer**.

Véronique Frinking,
lijsttrekker en wethouder namens het CDA Zoetermeer

Inleiding

Verrassend Zoetermeer....

Zoetermeer is een verrassende stad. Een stad met vele kanten. Met haar goed zichtbare hoogbouw oogt ze modern, maar door haar herkenbare wijken soms zelfs dorps. Wie de stad wandelend of fietsend doorkruist, ervaart bloeiende bermen, schaduwrijke parken en prima verbindingen.

... waarin mensen elkaar zien staan.

En tegelijkertijd is Zoetermeer een warme gemeenschap waarin mensen elkaar groeten en ondersteunen. Jaarlijks worden bijvoorbeeld meer dan drieëndertighonderd ritten door vrijwilligers uitgevoerd om mensen naar ziekenhuizen of voorzieningen te brengen die ze op eigen kracht niet zouden kunnen bereiken. En dat is bepaald niet het enige. Heel veel activiteiten worden spontaan en vaak ook belangeloos door inwoners ter hand genomen. We kunnen hierbij denken aan hulp voor mensen die in de schulden zijn geraakt, advies voor energiebesparing in huis, taallessen voor mensen met een niet-Nederlandse achtergrond, gastheren en gastvrouwen die mensen wegwijs maken in het ziekenhuis, zorg voor schooltuinen, helpende handen bij de sportvereniging en deze lijst laat zich moeiteloos aanvullen.

Het CDA Zoetermeer gelooft in de kracht van de samenleving

Precies dit is een samenleving die het CDA Zoetermeer voor ogen staat. Een stad die meer is dan een willekeurige verzameling van huizen. Een stad als een veilige omgeving waar mensen omzien náár elkaar en verantwoordelijkheid nemen vóór elkaar. Het CDA Zoetermeer zet zich er ook in de komende jaren voor in dat dit sterke sociale weefsel behouden blijft en zo mogelijk zelfs nog verder wordt uitgebouwd. Want we zullen ook aan de bak moeten. Er zijn een aantal fikse uitdagingen en hoe meer we de handen ineen slaan, hoe effectiever we daarmee aan de slag kunnen.

... en ziet uitdagingen onder ogen

In onze stad is sprake van vergrijzing, zijn de woningen in een aantal wijken verouderd en is een groot tekort aan betaalbare woningen. Ook voor wie wél een huis heeft, is het leven lang niet altijd makkelijk. In Zoetermeer heeft ongeveer twintig procent van de huishoudens er de handen aan vol om rond te komen. Een aantal daarvan is voor de dagelijkse levensbehoeften aangewezen op de voedselbank. Dat maakt het leven schraal en eenzaam en heeft impact op de levensvreugde. Armoede heeft niet alleen een negatieve impact op allerlei kansen voor kinderen en jongeren, maar het maakt mensen ook vatbaar voor gehaaide criminele organisaties die flinke bedragen neertellen voor ondermijnende illegale activiteiten. Steeds zwaardere vergrijpen worden op steeds jongere leeftijd uitgevoerd.

Daarnaast gaat de snelle verandering van het klimaat met enerzijds perioden van grote droogte en hitte die weer worden gevolgd door extreme regenval ook aan onze deur niet voorbij. Droge voeten en voldoende schoon drinkwater zullen binnen afzienbare tijd minder vanzelfsprekend worden. Maar daarmee zijn we er niet. Oorlogen, grillig beleid rondom handelstarieven aan de andere kant van de wereld, maken het dagelijks leven in Zoetermeer niet alleen duurder. Ook blijkt veiligheid minder vanzelfsprekend dan we de laatste decennia dachten. Goed nadenken, landelijk en regionaal, over wat dit voor onze stad kan betekenen en daarop voorbereid zijn is daarom nodig. Daar komt bij dat gemeenten nog steeds niet voldoende financiële ondersteuning van het rijk ontvangen. Het zal dus een flinke uitdaging zijn om te voorkomen dat gemeentelijke voorzieningen (te zeer) verschraken.

Het CDA staat voor verantwoord en betrouwbaar leiderschap

Het CDA Zoetermeer wil verantwoord en betrouwbaar leiderschap tonen. We gaan uit van een degelijk financieel beleid: rekeningen doorschuiven naar later vinden wij géén goed idee. Wij zijn er voor álle Zoetermeesters, jong en oud. Voor iedereen is een plek. Wij zetten ons in voor een groene, aantrekkelijke stad waar kinderen en jongeren uit allerlei achtergronden veilig en gezond opgroeien. Een stad waar jong en oud na een intensieve werk- of schoolweek op adem kunnen komen met een mooie wandeling in en rond de

stad, een aantrekkelijke film of voorstelling in het Stadstheater of een (in)spannende wedstrijd op een van de sportvelden die Zoetermeer rijk is. Een stad waar inwoners goed kunnen rondkomen, omdat inkomen en lasten in verhouding zijn. En waar je mensen en organisaties vindt om op terug te vallen wanneer het -even- wat minder gaat.

.. en daarom voor de volgende opbouw van het verkiezingsprogramma

In dit verkiezingsprogramma gaan we uit van de basisbehoeften van ieder mens, en hoe we als mensen met elkaar omgaan. Wie je ook bent en waar je wieg ook heeft gestaan, ieder van ons verlangt naar een dak boven het hoofd, grond onder de voeten, brood op de plank, kinderen die gelukkig en gezond opgroeien, met toegang tot goed onderwijs, en mensen om mee te delen en te genieten. We zijn gebaat bij een helpende hand als het tegenzit, op welk terrein dan ook. Maar ook bij een veilige leefomgeving op basis van een duurzame economie. Waarin de overheid attent is en waakzaam, hulpdiensten goed functioneren én de overheidsfinanciën op orde zijn. Vanuit deze gedachte is dit verkiezingsprogramma opgebouwd. De hoofdstukken dragen de namen van deze basisbehoeften en vormen samen het fundament van onze visie voor Zoetermeer.

... vanuit de eigen inzet van het CDA Zoetermeer

In een chaotische en onvoorspelbare wereld staat het CDA Zoetermeer voor rust, stabiliteit en betrouwbaarheid. Als volkspartij kiest het CDA Zoetermeer voor waarden gedreven politiek. Want waarden verbinden. Ons politieke kompas kent vier uitgangspunten, te weten solidariteit, gerechtigheid, rentmeesterschap en gespreide verantwoordelijkheid. In de dagelijkse praktijk betekent dit dat wij náást mensen staan, met een luisterend oor; behulpzaam voor wie niet kan (solidariteit), en stevig als het moet voor wie niet wil (gerechtigheid). We zijn zuinig op onze stad, koesteren wat groeit en bloeit en zadelen onze kinderen niet op met de problemen van vandaag (rentmeesterschap). En we verdelen de lasten op een eerlijke manier, waarbij de sterkste schouders soms wat meer dragen

← Terug naar inhoudsopgave

(solidariteit). We hebben oog voor de kracht van de inwoners, de kennis en ervaring in de maatschappelijke organisaties en zien hen als partners in besluitvorming en het dragen van verantwoordelijkheid (gespreide verantwoordelijkheid). Zo maken wij het verschil!

Het CDA Zoetermeer is ervan overtuigd dat we vanuit deze waardenvolle basis iedere uitdaging – en in deze tijd zijn de uitdagingen levensgroot - aankunnen. We dragen samen de verantwoordelijkheid voor een rechtvaardige, zorgzame, duurzame, samenleving waarin iedereen meedoet, ieder mens telt en waar je naar elkaar omkijkt. Want samen sta je sterker.

In onderstaand programma komt de invulling van het CDA Zoetermeer op de verschillende hoofdlijnen langs.

1 Een dak boven het hoofd

Een thuis is meer dan een huis. Het is de plek waar u zich veilig voelt, mensen kent en voorzieningen dichtbij zijn. We vinden het belangrijk dat kinderen die in Zoetermeer zijn opgegroeid, hier ook een toekomst hebben wanneer zij op eigen benen staan.

Zoetermeer staat daarbij voor een dubbele opgave: er zijn te weinig woningen voor mensen met een laag of middeninkomen en tegelijk zien we dat bewoners die in verschillende levensfasen andere woonwensen hebben niet altijd aan hun trekken komen. Starters zoeken een begin, gezinnen willen door, ouderen willen kleiner maar wel in de eigen buurt. Doen we niets, dan stukt de doorstroming en verliezen wijken en buurten samenhang.

Het CDA Zoetermeer is er daarom voorstander van om het woningaanbod te vergroten én te verbreden. Tegelijk verhogen we de kwaliteit van de leefomgeving: groen, energiezuinig en klimaatbestendig. Ons uitgangspunt is helder: gemengde, leefbare wijken en kansen voor iedere Zoetermeerder. Met duidelijke doelen en open voortgang laten we zien wat werkt en sturen we bij waar dat nodig is.

1.1 Toekomstbestendig bouwen voor jong en oud

Hieronder maken we concreet wat dit voor Zoetermeer betekent.

Zoetermeer biedt een thuis voor iedereen. Jongeren die een eerste woning zoeken, gezinnen die willen doorgroeien en ouderen die in hun buurt willen blijven wonen: allemaal horen zij hier. Wat het CDA Zoetermeer betreft zijn mensen van allerlei achtergronden welkom. We willen voorkomen dat iemand vertrekt door een gebrek aan betaalbare en passende woningen.

Het vergroten (meer woningen) en verbreden (meer typen woningen) van het woningaanbod is hard nodig. We willen doorstroming op de woningmarkt bevorderen en het bestaande woningaanbod moderniseren. Te vaak blijven ouderen bij gebrek aan een aantrekkelijk, betaalbaar en kleiner alternatief in een te groot huis waar een jong gezin prima zou passen. Andersom kunnen jongvolwassenen vaak geen passende, betaalbare woning vinden omdat er niet voldoende aanbod is voor kleinere huishoudens en huishoudens met een smalle beurs.

Daarom kiezen we voor het bouwen van een mix van nieuwe woningen: betaalbaar, middenhuur en koop, met ruimte voor doorstroming. We bouwen op grote locaties waar dat kan, en in en aan bestaande wijken waar dat past: straatje erbij. Zo groeit de stad stap voor stap mee met wat mensen nodig hebben. Daarbij investeren we in het groene karakter van de stad.

We benutten de bestaande stad slimmer. Leegstaande gebouwen vormen we om tot woningen. Waar het kan en veilig is, splitsen we woningen of voegen we aan bestaande gebouwen een extra woonlaag toe ('optoppen'). Nieuwe woonvormen, zoals knarrenhofjes en levensloopbestendige woningen, helpen ouderen door te stromen; zo komen woningen vrij voor gezinnen en starters.

Bij nieuwbouw kijken we verder dan stenen. We letten op leefkwaliteit, groen, energiezuinigheid en klimaatbestendigheid. We borgen betaalbaarheid met instrumenten zoals starterslening en koopgarant en kunnen, binnen de wet, woningen reserveren

voor eigen inwoners en voor cruciale beroepen. Zo houden we talenten en families aan onze stad verbonden.

Wat zijn onze plannen?

- Wij willen woningen bouwen mét bomen en mét voorzieningen in de nabijheid. Zo investeren we in aantrekkelijke gezonde buurten voor jong en oud.
- Er komt een volkshuisvestingsprogramma met jaarlijkse doelen voor starters, gezinnen en senioren.
- Wij willen dat binnen tien jaar geen jongere uit Zoetermeer weg hoeft door gebrek aan betaalbare woningen. Op de lokale woningmarkt krijgen startende jongeren (tot dertig jaar) zoveel mogelijk voorrang.
- Voor jongeren, alleenstaanden en starters zetten we in op compacte huurwoningen (zoals studio's en tiny houses) op goed bereikbare locaties.
- Versnellen van het woningaanbod is dringend gewenst; we zetten naast het bouwen van nieuwe woningen ook in op een transformatie van leegstaande kantoorpanden naar woonbestemmingen, het splitsen van woningen en optoppen van gebouwen (waar dat kan en veilig is).
- Het woningaanbod wordt verrijkt met knarrenhofjes en levensloopbestendige woningen. Hiermee krijgt de doorstroming een belangrijke impuls.
- Ook willen wij verkennen of speciale seniorenmakelaars ouderen met een veranderende woonwens kunnen begeleiden naar passende seniorenwoningen, naar het voorbeeld van de bestaande seniorenmakelaar in dienst van woningcorporaties. Ook hiermee bevorderen wij de doorstroming op de woningmarkt.
- Leegstand maakt plaats voor levendige straten; buurten blijven gemengd.
- Betaalbaarheid van woningen ondersteunen wij via de starterslening en een koopgarant regeling; zelfbewoning/anti-speculatie wordt ingezet waar passend.
- Voor bijzondere doelgroepen zoals verpleegkundigen, leraren en politiemedewerkers die onder de sociale huur vallen, maken we afspraken met woningcorporaties voor voorrang. En wij

stimuleren dat de particuliere sector daar ook een bijdrage aan levert.

- Het CDA Zoetermeer zet zich ervoor in dat woningdelen financieel aantrekkelijk wordt.
- Nieuwbouw gebeurt energiezuinig en klimaatbestendig.
- We maken heldere afspraken met ontwikkelaars over een eerlijk aandeel betaalbare woningen voor middeninkomens.

1.2 Mobiliteit: een beweegrijke stad

Wij zetten ons ervoor in dat Zoetermeer zich in de komende jaren ontwikkelt tot een beweegrijke en actieve gemeente. Onze stad gaat groeien – er komen meer huizen bij, en met de groei van het aantal inwoners neemt ook het aantal bewegingen toe: van en naar het werk, winkels, kinderen naar school, familie- en vrienden en de vrijetijdsvoorzieningen. Al die verplaatsingen zijn een punt van aandacht.

In de binnenstad, waar veel voorzieningen op loopafstand te vinden zijn, geven we prioriteit aan bereikbaarheid via lopen, fietsen en openbaar vervoer. Tegelijk moeten alle delen van de stad per auto goed bereikbaar zijn. We zijn voor het bestaande snelheidsregime van 70 km/uur op de hoofdwegen waar het kan met het oog op de verkeersveiligheid en de leefkwaliteit.

Wat zijn onze plannen?

- Het snelheidsregime voor het verkeer dient aan te sluiten bij de verkeersveiligheid en leefkwaliteit. Dat betekent vaker 30 km/u in de woonwijken en ook bij scholen, en als de situatie op de hoofdwegen het toelaat 70 km/u.
- Wij bevorderen een beweegvriendelijke leefomgeving waarin alle ruimte is voor fietsers en wandelaars. Verkeersonveilige situaties pakken wij aan. Daarbij moet de ruimte voor fietsers en wandelaars consequent goed gescheiden worden van elkaar en van het autoverkeer.
- Het baart ons zorgen dat jongeren bovengemiddeld vaak slachtoffer zijn in het verkeer, en dat ouderen de grootste groep van slachtoffers vormen. Wij pleiten daarom voor maatregelen die de verkeersveiligheid vergroten. Het gaat ons hierbij zowel

om een veilige inrichting van infrastructuur als om het aanpakken onveilig gedrag in het verkeer (zoals mobieltjes achter het stuur en het invoeren van een helmplicht voor elektrische fietsen en fatbikes). Snelheden op elkaar afstemmen is eveneens nodig. Ook zetten wij ons er voor in dat op landelijk niveau passende maatregelen worden genomen.

- Wegen, fiets- en wandelpaden moeten er goed uitzien en haltes voor het OV moet veilig benaderbaar zijn. Gaten en oneffenheden moeten snel aangepakt worden.
- Horecafaciliteiten kunnen de OV-knooppunten verlevendigen (Station Zoetermeer, Station Lansingerland-Zoetermeer, Randstadrailhalte Voorweg).
- We vinden het een goed idee om nieuwe inwoners gedurende drie maanden gratis OV binnen Zoetermeer aan te bieden.
- Zoetermeer moet goed bereikbaar zijn vanuit de gehele regio en nieuwbouwlocaties moeten vanaf het begin goed worden ontsloten door het openbaar vervoer.
- We zetten in gesprekken met regiopartners in op versterking en uitbreiding van het netwerk van OV-lijnen.
- De OV-verbinding met Gouda en Utrecht moet aantrekkelijker worden. Gespreid over de week missen reizigers hier te vaak een goed passende aansluiting. Wij willen dat er op het traject Gouda – Zoetermeer ieder kwartier een trein- (of een snelbus)verbinding komt die rijdt volgens het NS-tarief.
- Het CDA Zoetermeer zet zich er daarnaast voor in om het OV aanbod tussen Leiden, Zoetermeer en Rotterdam te versterken. Ook willen we ons inzetten voor een rechtstreekse lightrailverbinding met Rotterdam.
- Nieuwbouw met een lagere parkeernorm is soms mogelijk en ook wenselijk; bijvoorbeeld als er extra groene ruimte kan worden gerealiseerd. Dit bespaart niet alleen kosten voor de ontwikkelaar, maar maakt woningen bovendien betaalbaarder en de woonomgeving aantrekkelijker. Het verlagen van het aantal parkeerplekken kan alleen als er een goed aanbod van openbaar vervoer is en de extra groene ruimte onderdeel is van het plan. Bij ontwikkelingen van meer dan twintig woningen geldt voor de aangepaste lage parkeernorm bovendien de aanvullende eis van een langjarig en gegarandeerd betaalbaar aanbod van deel-autovervoer.

- Zorgverleners en mantelzorgers moeten gratis en dichtbij degenen die van hun zorg afhankelijk zijn, kunnen parkeren. Ook moet er worden gezorgd voor voldoende gehandicapten-parkeerplaatsen.

1.3 Elektrisch rijden en aanpak netcongestie

Schone lucht is belangrijk voor de gezondheid. Elektrisch rijden scheelt enorm in de CO2 uitstoot. De schone auto willen we dus graag bevorderen.

Wat zijn onze plannen?

- Wij zetten ons in voor voldoende openbare oplaadplekken in de openbare ruimte en vooral ook op de parkeerplaatsen bij winkelcentra. Hierbij is de uitbreiding van de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk een belangrijk aandachtspunt.
- De gemeente moet mensen zonder parkeerplek op eigen terrein zoveel mogelijk faciliteren met mogelijkheden om bij huis op te laden met eigen stroom, bijvoorbeeld door het faciliteren van veilige kabelgoten in de bestrating.
- Verspreiding van goederen moet efficiënter en ook milieuvriendelijker verlopen. Het gebruik van afhaalpunten heeft de voorkeur.
- De gemeente verkent regionale samenwerking om stads logistieke hubs mogelijk te maken. Compacte voertuigen met beperkte range moeten dichtbij kunnen herladen. De gemeentelijke laadvisie, biedt inspiratie voor de verdere uitwerking van de openbare infrastructuur.

1.4 Thuis in je buurt: ontmoeting, inspiratie, sport en cultuur

Ergens wonen, is één ding, je thuis voelen in je huis en je directe woonomgeving is een tweede. Ongedwongen contacten in de buurt, na een drukke werkdag de hardloopschoenen aan of een ommetje maken met de hond in het park om de hoek dragen daar enorm aan bij. Schone stoepen, aantrekkelijke parken, en een beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte zijn belangrijk. Zo houden we onze wijken en buurten leefbaar en gezond. Ook buurtinitiatieven, fitness-centra, religieuze gemeenschappen, ontmoetingsruimtes, sport- en vrijetijdsverenigingen en een goed aanbod van culturele en

gemeentelijke voorzieningen dragen hier aan bij. Daarbij zijn wij voorstander van maatregelen die het bereik van cultuur verbreden. Want cultuur verbindt mensen!

De afgelopen jaren zijn er stappen voorwaarts gezet. Het programma Meer voor Meerzicht legt een goede basis voor vervolginiciatieven in Buytenwegh en ook Seghwaert: wijken die als gevolg van ouderdom leiden aan sleetsheid. Het CDA Zoetermeer wil dat deze wijkaanpak wordt doorgezet. Het is belangrijk dat de wijkregisseur, de wijkagent, de gebiedsbeheerder en andere relevante gemeentelijke functies op wijkniveau aanspreekbaar zijn. Dit brengt de inwoners, de gemeente en de andere partners in de wijk dichter bij elkaar.

Wat zijn onze plannen?

- We maken serieus werk van het verbeteren van het woongenot van onze inwoners. Een schone en veilige leefomgeving is immers een eerste levensbehoefte om je thuis te voelen in je wijk. Alle wijken worden daarom beweegvriendelijk ingericht, met ruimte voor ontmoeting in de buitenruimte. Parken krijgen extra bankjes; fitnessapparatuur in de buitenruimte wordt een vertrouwd beeld in onze stad.
- Ervaringen opgedaan met projectontwikkelaars in Vancouver dienen als een inspirerend voorbeeld voor hoe wijken aantrekkelijk kunnen worden ontwikkeld met speciale aandacht voor maatschappelijke opgaven. Ontwikkelaars worden hier gevraagd om bij te dragen aan voorzieningen zoals betaalbare woningen, parken en kinderopvang. Nieuwe bouwprojecten moeten niet alleen woningen opleveren, maar ook directe investeringen in de stad. We willen deze aanpak op ten minste één plek navolgen met een Zoetermeers experiment.
- We geven impulsen en waar nodig meer bekendheid aan meldpunten voor losliggende stoeptegels en andere kleine ergernissen (zoals bijvoorbeeld de Buitenbeter app) en borgen bovendien dat meldingen snel worden opgevolgd met een reactie (dienstbare overheid die zich behulpzaam en luisterend opstelt).

- In iedere wijk bevinden zich aantrekkelijke ontmoetingsruimten met daarin een breed aanbod van laagdrempelige activiteiten. We bekijken of er naast de bestaande bibliotheeklocaties in het Forum, Oosterheem en Rokkeveen ook (kleinschalige) bibliotheekfuncties in andere wijken kunnen worden gerealiseerd. We steunen daarvoor de Bibliotheek op school aanpak. Ook op andere locaties ondersteunen we de samenwerking, zoals met jongerenhubs, geloofsgemeenschappen, woon- zorglocaties en overige dienstencentra.

1.5 Sport en sportadviesraad

Zoetermeer heeft veel (sport)verenigingen. Hier zijn we zuinig op. Eén of meerdere keren in de week samen sporten, zingen of muziek maken, is van onschatbare waarde.

Wat zijn onze plannen?

- Verenigingen zijn vaak goed op de hoogte van wat er speelt in de samenleving. Het CDA Zoetermeer vindt het van belang dat verenigingen en de Sportadviesraad van meet af aan worden betrokken bij het beleid. Gevraagd en ongevraagd advies aan de raad, college over zaken die alle sporters en leden van verenigingen aangaan, wordt ter harte genomen.
- Wij ondersteunen de verduurzaming van sportaccommodaties, bijvoorbeeld door zonnepanelen, energiezuinige verlichting en circulaire materialen.
- Wat ons betreft vindt er regelmatige evaluatie met de Sportadviesraad plaats, zodat beleid en voorzieningen beter aansluiten bij de behoeften van sporters en verenigingen.

1.6 Cultuur

Net zoals bij sport heeft Zoetermeer ook een divers aanbod voor cultuur. Of dit nu klassieke muziek is, jazz, hiphop of koor, toneel, musical of dans, tekenles, videogames of kunstexpositie, Zoetermeer heeft het allemaal en daar zijn we zuinig op. Cultuur verbindt, verrijkt en geeft kleur aan onze stad – daar wil het CDA Zoetermeer in blijven investeren.

Wat zijn onze plannen?

- Cultuur hoort voor iedereen bereikbaar en betaalbaar te zijn. Het CDA Zoetermeer legt prioriteit bij verbreding van het bereik van het cultureel aanbod in onze stad. We zijn bereid om daarin te investeren.
- Sommige onderdelen van het cultuuraanbod kunnen kostendekkend in de markt worden gezet. Waar de markt het ook kan, zullen wij zuinig zijn met het besteden van gemeenschapsgeld.
- Wij ondersteunen instellingen en verenigingen die kunst en cultuur naar meer mensen toe brengen, zodat meer inwoners de kans krijgen om zichzelf te ontdekken en ontwikkelen.
- We willen dat (sport)verenigingen en culturele instellingen eerder duidelijkheid krijgen over hun subsidies, zodat besturen hun werk goed kunnen doen. Waar mogelijk pleiten wij voor subsidies voor twee jaar, zodat er meer rust en continuïteit ontstaat.
- We maken budget vrij voor kleinschalige projecten, zodat nieuwe culturele initiatieven gericht op een breder bereik laagdrempelig kunnen ontstaan.
- We willen een visie op maatschappelijke voorzieningen in relatie tot het vastgoed van de gemeente. Daarmee komt er duidelijkheid waar maatschappelijke voorzieningen aan moeten voldoen en hoe die met het bestaande vastgoed te combineren zijn. Daarmee kunnen problemen zoals bijvoorbeeld bij het CKC, maar ook bij andere verenigingen en instellingen die met ruimteproblemen hebben te kampen, worden aangepakt.
- Samenwerking met religieuze gemeenschappen, woon-zorgcentra en scholen kan een win-winsituatie creëren. Eigenaren van ruimte krijgen extra inkomsten; leegstaande ruimtes krijgen een nieuwe functie. Niet zelden ontstaan uit samenwerking ook nieuwe initiatieven. Het CDA Zoetermeer zet zich in voor verbinding tussen partijen.
- We zijn tegen vershraling van ontmoetingsplekken en tegen het verdwijnen van voorzieningen met een ontmoetingsfunctie. In nieuwe wijken worden maatschappelijke voorzieningen, vastgoed en ontmoetingsruimtes (multifunctionele centra) nadrukkelijk als ontwikkelopgave meegenomen.

- Kerken die een herbestemming krijgen, mogen wel hun religieuze functie verliezen, maar bij herontwikkeling mag de sociale functie als ontmoetingsplek in de wijk niet verdwijnen.

1.7 Historisch besef

De erfenis van onze voorouders is de basis voor de toekomst van onze kinderen. In Zoetermeer zetten verschillende verenigingen zich ervoor in om het cultureel erfgoed en de geschiedenis van Zoetermeer te onderzoeken, te bewaren en uit te dragen. Het CDA Zoetermeer ziet de zorg voor het erfgoed van onze stad als een bron van samenhang en identiteit. Zichtbare historische elementen als de watertoren en de Oude Kerk geven de stad een eigen gezicht. Markante gebouwen dragen bij aan het eigen gezicht van Zoetermeer. Erfgoed is volgens ons niet alleen iets van het verleden, maar draagt bij aan identiteit, gemeenschap en toekomst. Voor ons hoort dit ook bij rentmeesterschap. We hebben de verantwoordelijkheid om wat ons is toevertrouwd zo goed mogelijk door te geven aan volgende generaties. Als CDA Zoetermeer pleiten wij dan ook voor een structurele plek voor erfgoed in beleid en financiën en voor het versterken van samenwerking tussen gemeente en erfgoedorganisaties. Dat vraagt om nieuwe en creatieve oplossingen – zoals het herbestemmen van oude gebouwen, het combineren van erfgoed met moderne functies en het digitaal toegankelijk maken van onze geschiedenis. Zo blijft Zoetermeer herkenbaar, leefbaar en toekomstgericht.

Wat zijn onze plannen?

- Wij geven erfgoed een structurele plek in cultuurbeleid en financiën, zodat voor iedereen duidelijk is dat geschiedenis een onderdeel is van onze stad.
- Wij versterken de samenwerking tussen gemeente, erfgoedorganisaties en inwoners, zodat kennis en betrokkenheid worden gedeeld.

1.8 Asiel en integratie

Mensen in nood help je. Dit is een kernwaarde van het CDA. Niet iedereen in onze wereld heeft een dak boven het hoofd. Oorlog, vervolging, instabiliteit, milieuschade wereldwijd hebben geleid

tot grote vluchtelingenstromen. Mensen vluchten om allerlei redenen ook naar Nederland. Sinds 1 februari 2024 is de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet) van kracht. Hierdoor is iedere gemeente verplicht om een bijdrage te leveren aan de opvang van mensen. Het CDA Zoetermeer staat achter de opvang van 703 vluchtelingen en statushouders in de voormalige gevangenis aan de Rokkeveense weg voor vijf jaar.

Wat zijn onze plannen?

- Wij vinden snelle en goede inburgering van belang. Met partners zoals Piëzo, de bibliotheek en Gilde SamenSprak zorgen we ervoor dat statushouders zo vroeg mogelijk met taal en inburgering starten. Voor kansrijke asielzoekers steunen we een proef om al tijdens de procedure te beginnen met het opdoen van de nodige vaardigheden.
- Wij stimuleren werk en vrijwilligerswerk. Werk is de beste manier om te integreren. Vluchtelingen die na zes maanden regulier verblijf in Nederland mogen werken en statushouders helpen we op de route naar een baan. Ook vrijwilligerswerk – in zorginstellingen, wijktuinen en buurtrestaurants – draagt bij aan meedoen en meebouwen aan de stad.
- Wij vinden goede communicatie met omwonenden belangrijk en zorgen voor veilige, leefbare wijken rond opvanglocaties.
- Wij zijn voorstander van een doelmatige huisvesting van statushouders. Het CDA Zoetermeer wil voorkomen dat statushouders op straat belanden.
- Wij zorgen voor een goede balans in de verdeling van woningen. Wij blijven ons inzetten voor voldoende woningen voor alle Zoetermeesters, zodat er draagvlak en rechtvaardigheid is bij de verdeling van woonruimte. Daarbij moet er altijd ruimte zijn om urgente situaties met voorrang te behandelen.

2. Grond onder de voeten, water om te drinken en lucht om in te ademen

In de komende jaren zal in en rond onze stad stevig worden gebouwd (ca. 16 duizend woningen) en daarmee neemt Zoetermeer verantwoording voor het huisvesten van mensen die een dak boven hun hoofd nodig hebben. Wanneer we echter willen bevorderen dat mensen ook gezond en gelukkig kunnen aarden in hun nieuwe woonomgeving, is respect voor de natuur, aandacht voor de grond-, water- en luchtkwaliteit en de groenvoorziening in en rond de stad essentieel.

Gezondheid hangt samen met de mate van stedelijkheid: in sterk verstedelijkte gebieden zijn mensen gemiddeld ongezonder en is het welbevinden minder. We zijn daarom extra gespitst op het in stand houden van een gezonde leefomgeving als we nieuwe woningen toevoegen.

De urgentie van deze aanpak voor zowel nieuwe als bestaande wijken behoeft nauwelijks betoog. Het weer wordt steeds extremer: droge, hete dagen waarin de gevoelstemperatuur ook in onze stad zomaar fors kan oplopen worden afgewisseld door heftiger regens met het risico van wateroverlast. In de toekomst zullen deze extremen naar verwachting eerder toenemen dan afnemen.

Dit vraagt niet alleen om beleid dat zich richt op aanpassing aan de gevolgen van klimaatverandering: droge voeten en voldoende drinkwater. Maar ook op een inzet op de aanpak van de oorzaken: een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. Dit is niet alleen een zaak van de Europese Unie en de nationale overheid, maar ook van de stad en haar bewoners. Het CDA-Zoetermeer is ervan overtuigd dat onze leefwereld niet ons eigendom is, maar ons in beheer is gegeven om er zorg voor te dragen en haar vervolgens beter door te geven aan de generatie die na ons komt.

Wat zijn onze plannen?

- Onze stad heeft (meer) groen nodig om leefbaar te blijven. Dat is een prioriteit die we nastreven naast de bouwopgave.
- ‘Bouwen, bouwen, bouwen’, betekent voor het CDA ook: ‘bomen, bomen, bomen’. Inwoners van Zoetermeer, vrijwilligers rond stadstuinen, de organisatie Meer Bomen Nu, scholen, worden hierbij betrokken. Er wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan nationale boomfeestdag.
- Bij de bouwopgave (die groot is!) kiezen wij voor bouwen volgens de richtlijnen van het convenant Toekomstbestendig bouwen. Hiermee zetten wij in op zes thema’s: circulair gebruik van materialen, natuurinclusiviteit en biodiversiteit, klimaatadaptatie, energiebewust bouwen, duurzame mobiliteit en een gezonde leefomgeving. Het CDA Zoetermeer wil dat dit convenant voortvarend wordt geïmplementeerd.
- In de leefbaarheidsrapportage willen wij aandacht geven aan zaken als beleefwaarde, levensgeluk en een aantrekkelijke beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte. Hiermee sluiten we aan bij de inzichten rond het begrip ‘brede welvaart’.
- Het CDA Zoetermeer zet zich er voor in dat de Zoetermeerse stadsboerderijen alledrie een vindplek zijn voor lokaal, onbespoten en onverpakt voedsel.
- De beschikbaarheid van voldoende kwalitatief zoet water voor mens, stadsgroen en oppervlakte wordt steeds minder vanzelfsprekend. Wij zijn daarom voorstander van zuinig gebruik van drinkwater, bijvoorbeeld door huishoudwater opnieuw te gebruiken of regenwater op te vangen. Wij pleiten voor de voortzetting van bestaande subsidiemogelijkheden.
- We gaan door met het toepassen van groene gevels (mos, snelgroeïende klimplanten, living walls) om bestaande en nieuwe gebouwen en hun omgeving te koelen.
- In de energietransitie speelt de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk een sleutelrol. Wij maken ons grote zorgen over de aanstaande overbelasting van het elektriciteitsnet. Daarom maken we ons sterk voor de belangen van onze inwoners, bedrijven en instellingen. We manen tot zuinig gebruik en zetten richting aanbieders en netbeheerders in op een robuust netwerk dat voorziet in een verruimd aanbod van beschikbare elektriciteit.
- De plaatsing van zonnepanelen op daken van huizen en bedrijfspanden verdient voorkeur boven de plaatsing van

zonnepanelen in weilanden. Er wordt nagedacht over de vraag hoe opslag van opgewekte energie kan worden gerealiseerd.

- Er wordt systematisch gewerkt aan het vasthouden van water in de stad. De gemeente bekijkt waar bestrating (openbare ruimte) kan worden omgezet in groenstroken.
- Veel moderne tuinen (particuliere ruimte) bestaan voor het overgrote deel uit tegels, een paar plantenbakken en kunstgras. Hoveniers en tuinontwerpers worden aangemoedigd om mensen te adviseren rond tegelarme tuinaanleg en onderhoudsarme beplanting. Wij onderschrijven het belang van bestaande initiatieven (o.a. 'tegels wippen') en pleiten voor voortzetting.
- Het afvalprobleem lossen wij liever aan de voorkant op dan aan de achterkant: minder wegwerpmateriaal gebruiken. We maken ons sterk voor een landelijke regeling om het gebruik van plastic tasjes op warenmarkten te ontmoedigen en milieuvriendelijker alternatieven te stimuleren.
- Op initiatief van het CDA Zoetermeer is er rond het afvalvraagstuk een burgerberaad van 150 Zoetermeeders gekomen. Dit beraad heeft behartenswaardige voorstellen gedaan om te komen tot minder (rest)afval. Het CDA Zoetermeer vindt het belangrijk dat de uitkomsten van het Burgerberaad, afhankelijk van mogelijke nieuwe landelijke ontwikkelingen, zoveel als mogelijk worden gehonoreerd.
- Wij zijn groot voorstander van hergebruik van goederen. Scootmobielen, computers, mobiele telefoons, huishoudelijke apparaten: we gunnen ze een tweede leven. Het blijft van belang dat de gemeente de kringloopwinkels en uitbreiding van het aantal kringlooplocaties stimuleert.
- Net als andere gemeenten maakt Zoetermeer in de komende jaren een stap naar duurzame warmte. Dit moet betaalbaar en met betrokkenheid van onze inwoners gebeuren: we doen het samen! Bewoners en VVE's krijgen tijdige en duidelijke informatie, zodat zij zelf keuzes kunnen maken. De gemeente heeft hierbij de rol van regisseur en zorgt dat niemand wordt vergeten. Extra aandacht gaat uit naar huishoudens die moeite hebben hun energierekening te betalen. Zo bouwen we samen aan een duurzame en sociale energietoekomst voor Zoetermeer.

← Terug naar inhoudsopgave

- Het CDA Zoetermeer ziet een mix van oplossingen: warmtenetten met als bron geothermie in de hoogbouw waar dit kan en focus op isolatie en hybride warmtepompen voor eengezinswoningen.

3. Brood op de plank

Een stad leeft pas echt als er gewerkt, ondernomen en geïnvesteerd wordt. Maar nog niet altijd is hierbij de goede balans gevonden. Werk zorgt voor bestaanszekerheid, voor ontmoeting en trots. Ondernemers en werknemers vormen samen het kloppend hart van Zoetermeer. Duurzame bedrijvigheid en een sterk ondernemersnetwerk zijn ongelooflijk belangrijk voor de vitaliteit van onze stad.

Gezond werken betekent voor ons dat er ruimte is voor ondernemerschap en werkgelegenheid in de stad. Dat banen buiten de stad goed bereikbaar zijn en dat voor starters op de Zoetermeerse woningmarkt met een baan in Zoetermeer er versneld perspectief is op zelfstandige woonruimte.

Lokaal ondernemerschap krijgt wat ons betreft een eerlijke kans, bijvoorbeeld als de gemeente werkzaamheden aanbesteedt.

Wat zijn onze plannen?

- Wij willen dat je kunt wonen in de stad waar je werkt. Woon en werk je in Zoetermeer, maar heb je als jongere starter (tot 30 jaar) nog geen zelfstandige woning kunnen vinden? Dan krijg je voorrang op de Zoetermeerse woningmarkt!
- Wij willen meer ruimte voor kleinschalige werkplekken in de woonomgeving. Werken wordt meer en meer tijd- en plaatsonafhankelijk. In tijden waarin de ruimte voor werkplekken in veel kantooromgevingen krimpt, in tijden waarin thuiswerken steeds meer gemeengoed is geworden groeit de behoefte aan kleinschalige werkplekken in en rond de woning. Het creëren van mogelijkheden voor co-working past qua functie bij bibliotheken en andere openbare voorzieningen, maar in de ruimtelijke planvorming wordt hiermee nog maar beperkt rekening gehouden.
- De gemeente geeft plaatselijke ondernemers een eerlijke kans bij lokale aanbestedingen. Zo blijft gemeenschapsgeld zoveel mogelijk in de stad.

← Terug naar inhoudsopgave

- Daarnaast zetten we in onze aanbestedingsvoorwaarden in op Social Return on Investment (SROI). Hiermee bieden we mensen met een arbeidsbeperking extra perspectief op hun weg naar de arbeidsmarkt.
- Wij stimuleren innovatie en kiezen voor voortzetting van de innovatieprijs: kleine ondernemers die nieuwe ideeën ontwikkelen (bijv. in tech, zorg of circulaire economie) worden actief ondersteund met netwerken en fondsen. De jaarlijkse innovatieprijs is een belangrijke vorm van erkenning voor creativiteit en ondernemingszin.
- We zetten ons in voor een aantrekkelijk Stadshart én voor levendige wijkwinkelcentra. Dat betekent ruimte voor ondernemerschap, meer groen en gezelligheid.
- We faciliteren vaker markten, festivals en culturele activiteiten in het Stadshart en de wijkcentra om bezoekers te trekken.
- Bedrijven die investeren in duurzame energie, circulaire productie en sociale werkgelegenheid krijgen waar mogelijk steun vanuit de gemeente.

4. Kinderen die gelukkig en gezond opgroeien

Een gelukkige jeugd begint in het gezin. Ouders die tijd en aandacht hebben voor hun kinderen, hen voorlezen, spelletjes doen, ze stimuleren om te sporten, creatief bezig te zijn en af en toe met het gezin eropuit gaan, geven kinderen een stevige basis mee waar ze in hun leven op terug kunnen vallen. Op de basisschool en in het vervolgonderwijs kunnen zij hun talenten vervolgens voluit ontwikkelen. Onderwijs is de sleutel voor een waardevolle toekomst. Een groot deel van de kinderen en jongeren in onze stad gaat met plezier naar school en komt daar tot bloei.

Maar er zijn ook kwetsbaarheden. In toenemende mate merken leerkrachten in het basisonderwijs dat jonge kinderen weinig buiten hebben gespeeld, niet of nauwelijks op een speelse manier bezig zijn geweest met kleurpotlood en verfkwast, uit gezinnen komen waarin de Nederlandse taal niet of nauwelijks wordt gebruikt. Met als gevolg dat grove en fijne motoriek onvoldoende zijn ontwikkeld en de taalvaardigheid onvoldoende is om goed mee te kunnen draaien in het onderwijs. Steeds vaker komt het voor dat kinderen nog niet zindelijk zijn wanneer ze voor het eerst naar school gaan. Dit alles heeft impact op de kwaliteit van het onderwijs.

Daar komen zorgen over de veiligheid op scholen bij. Criminele organisaties weten makkelijk online toegang te krijgen tot kinderen en jongeren en stellen hen flinke bedragen in het vooruitzicht wanneer zij eerst kleine en later steeds zwaardere vergrijpen plegen. Op steeds jongere leeftijd blijken kinderen te worden betrokken bij steeds ernstiger overtredingen. Het CDA Zoetermeer staat voor goed, toegankelijk onderwijs dat jongeren de kans geeft om zich in een veilige omgeving te ontwikkelen en voor te bereiden op het leven en werken van morgen.

Wat zijn onze plannen?

- In iedere wijk hebben kinderen zoveel mogelijk de gelegenheid om naar de basisschool van hun eerste keuze te gaan. Het

aanbod van vervolgscholen in onze stad maakt dat jongeren hun opleiding in hun vertrouwde omgeving kunnen voortzetten. Daar zijn we zuinig op.

- De uitbreiding van keuzemogelijkheden in het VMBO, met name het techniekonderwijs, is een aandachtspunt. Om dit goed vorm te kunnen geven, is samenwerking met het lokale bedrijfsleven van belang. Dat gebeurt al via het praktijkplein. Meer verbinding tussen scholen en de werkvloer zorgt voor betere doorstroom naar werk. Ook helpt het jongeren om makkelijker stageplaatsen of werk te kunnen vinden dan nu het geval is.
- Taalvaardigheid en leesplezier zijn onmisbaar voor een soepel verlopende schoolloopbaan en deelname aan een breed scala van activiteiten. Bij aanpak van laaggeletterdheid geldt 'hoe eerder, hoe beter!'. Samenwerking van scholen en bibliotheek wordt daarom gestimuleerd.
- Voor het CDA Zoetermeer is een school meer dan een leerinstelling. Het is een plek waar kinderen en jongeren zich in de volle breedte ontwikkelen. Ook na schooltijd bieden de scholen daarom de mogelijkheid voor studie, ontmoeting en maatschappelijke initiatieven.
- Respijtzorg voor als het (een tijdje) wat minder goed gaat, is nodig. De school speelt daarbij een sleutelrol. Vrijwel alle jongeren in Zoetermeer (95%) volgen immers onderwijs op de Zoetermeerse scholen. Brugfunctionarissen op scholen hebben wat ons betreft een belangrijke meerwaarde. Korte lijnen tussen docenten en hulpverleners, één vast aanspreekpunt waar jongeren, ouders en docenten een beroep op kunnen doen, bevordert dat jongeren snel op de juiste plek terechtkomen wanneer dat aan de orde is. Wij stimuleren daarom dat jeugdhulpverleners goed verbonden zijn met de scholen.
- Armoede in gezinnen met kinderen is helaas een realiteit. Op sommige scholen in Zoetermeer leeft het overgrote deel van de gezinnen onder het bestaansminimum. We zijn daarom blij met maatschappelijke initiatieven zoals het jeugdeducatiefonds. Ze tonen betrokkenheid bij mensen in nood, en helpen de gemeente bovendien met het vroegtijdig signaleren van schulden en armoede.
- Het CDA Zoetermeer wil dat kinderen zoveel mogelijk in een normale en stabiele omgeving kunnen opgroeien. We zetten in

op het versterken van gezinnen, scholen en buurten, zodat zorgen en problemen in een vroeg stadium worden herkend en gezamenlijk kunnen worden aangepakt. Daarmee voorkomen we dat kinderen onnodig worden gemedicaliseerd en te snel in de jeugdzorg terechtkomen. Vaak zijn zij beter geholpen met ondersteuning dichtbij huis.

- Voor jongeren die niet op vakantie gaan, kunnen zomerscholen een aantrekkelijk aanbod van activiteiten verzorgen. Ook voorkomen zomerscholen dat jongeren tijdens de zomervakantie een leerachterstand opdoen. Wij zetten ons daarom in voor de financiering van zomerscholen uit publieke en/of private middelen.
- Duurzaamheid en ecologisch bewustzijn horen in de opvoeding. Wij zijn daarom zuinig op de vijf bestaande wijk- en schooltuinen.
- Onze inzet voor een beweegrijke stad strekt zich ook uit tot jongeren. Wij dragen de bouw van ruime, moderne sportaccommodaties waar school en buurt gebruik van kunnen maken, een warm hart toe. Frisse scholen hebben toekomst!
- Jeugd in de basisschoolleeftijd kan wat ons betreft onder begeleiding van een meerderjarige gratis gebruik maken van het lokale OV.
- Jongeren aan het woord: we stimuleren actieve inspraak in het reilen en zeilen van onze stad via een betrokken jongerenraad.
- De online wereld kent naast plezier niet te onderschatten risico's. Bewustwordings-campagnes tegen cyberpesten, criminele en digitale gevaren op het internet horen in het curriculum. Bureau Halt en jeugdhulpverleners spelen hierin een sleutelrol.
- Veiligheid op scholen is een belangrijk aandachtspunt. Ook op Zoetermeerse scholen is soms sprake van ernstige incidenten. Voortzetting van de intensieve samenwerking tussen scholen en de wijkagent vinden wij cruciaal en heeft voor ons hoge prioriteit.
- Wij pleiten voor intensivering van het contact vanuit de gemeente met scholen over het uitwisselen van ervaringen over hoe jongeren tot bloei kunnen komen.

4.1 Wij lopen voorop met een Rookvrije Generatie

Roken (plus vaperen) is de belangrijkste vermijdbare oorzaak van ziekte en overlijden in Nederland. Er sterven jaarlijks meer dan twintigduizend mensen aan de gevolgen van roken en meeroken en iedere week raken er honderden kinderen verslaafd aan roken. Zoetermeer loopt al jaren voorop met het terugdringen van roken in openbare ruimten en sportkantines. Deze rol van koploper blijven we nastreven. Het CDA Zoetermeer spreekt zich daarom actief uit voor het initiatief van de Rookvrije Generatie. Ook het terugdringen van nieuwe, onschuldig lijkende vormen van roken vinden wij van belang.

Wat zijn onze plannen?

- Wij verbreden het rookverbod naar de horeca terrassen.

5. Een steun in de rug

En soms is het nodig om te kunnen schuilen als het fundament onder je huis scheurt of het dak lekt. Het CDA Zoetermeer vindt een samenhangende aanpak van beleid in en rond het sociale domein ontzettend belangrijk. Door een geïntegreerde aanpak van bestaanszekerheid, gezond samenleven en kansengelijkheid, kunnen we kwaliteit toevoegen aan het leven van onze inwoners. Dat neemt niet weg dat er ook beperkingen zijn aan wat mogelijk is. We zien dat er steeds minder zorgpersoneel beschikbaar is en dat de kosten stijgen. Dat betekent dat we in het sociale domein moeten blijven vernieuwen en verbeteren.

5.1 Kansengelijkheid en bestaanszekerheid

Wij vinden dat iedereen een eerlijke kans verdient om zelfstandig en met vertrouwen in het leven te staan. We zetten in op eigen regie en eigenaarschap, maar bieden een stevig vangnet als dat (even) niet lukt. Zo versterken we de solidariteit tussen inwoners, gemeente en maatschappelijke organisaties.

Bestaanszekerheid is meer dan alleen voldoende inkomen om in leven te blijven. Goede gezondheidszorg, een goede woning, een veilig leven en voldoende geld om op een prettige manier te kunnen leven zijn daarvan onderdeel. Het gaat niet alleen om het bieden van een vangnet, maar ook om het bieden van een springplank in de verschillende onderdelen van het leven. Te vaak lopen mensen vast in het systeem of maken geen gebruik van ondersteuning waar ze wel recht op hebben. Het CDA Zoetermeer wil daarmee aan de slag.

Wat zijn onze plannen?

- We voeren een laagdrempelig loket in waar inwoners in één keer geholpen worden met inkomen, maatschappelijke ondersteuning en schulden (minder loketten, meer overzicht).
- In navolging van Den Haag zetten we in op een persoonlijke aanpak voor mensen in de bijstand die al jaren vastzitten (het zogenoemde 'granieten bestand'). Met vertrouwen en maatwerk zoeken we naar mogelijkheden in plaats van beperkingen.

- We pakken armoedeval en schulden aan door betere samenwerking tussen gemeente, woningcorporaties, welzijnspartners en schuldhulpverlening. Daarbij zetten we vroegsignalering actief in (bijv. bij huurachterstand of energierekening).
- Jongeren die opgroeien in armoede krijgen altijd toegang tot sport, muziek en cultuur via de Zoetermeerpas. Geen kind mag buitengesloten worden.

5.2 Gezondheid en zorg

Wij omarmen het idee van gezond leven in een gezonde stad. Dat begint voor het CDA Zoetermeer met meer aandacht in de buurt voor verbinding: een sterke sociale basis betekent dat er ruimte is om mensen te ontmoeten. Zo kan de inrichting van de stad bijdragen aan een gezonde leefomgeving. Een gezonde beweegvriendelijke inrichting van de (fysieke) stad helpt de inwoners zo lang mogelijk gezond te blijven.

Een gezonde stad vraagt ook iets van mensen zelf: het ontwikkelen van een gezonde leefstijl met bewegen en aandacht voor de mentale gezondheid. Een gezond leven helpt tevens om de kosten van de zorg te beperken.

Het CDA Zoetermeer omarmt diversiteit en inclusie in de samenleving. Iedereen mag er zijn, niemand wordt uitgesloten. We zijn voor een krachtige aanpak van discriminatie en tegen sociale uitsluiting.

Het CDA Zoetermeer vindt het belangrijk dat eenzaamheid niet geaccepteerd wordt en dat op vele manieren daaraan aandacht wordt besteed. Eenzaamheid komt zowel onder ouderen en jongeren veel voor.

Vrijwilligers zijn als de olie in het raderwerk van de samenleving. Zonder vrijwilligers piept en kraakt het en staat de samenleving stil. Vrijwilligers verdienen daarom naast onze waardering zoveel mogelijk ondersteuning.

De samenhang tussen het sociale domein en de zorg wordt groter, en dat vinden wij een gewenste ontwikkeling.

Wat zijn onze plannen?

- Eigen regie en zorg op maat: we stimuleren mensen om zelf hun leven te organiseren en bieden tijdige ondersteuning wanneer dat nodig is.
- Sterke maatschappelijke partners: maatschappelijke vrijwilligersorganisaties die de gemeente ondersteunen in de uitvoering van gemeentelijke basistaken (denk aan Humanitas thuisadministratie, Schuldhulpmaatje en de Voedselbank) krijgen meerjarige financiële zekerheid terug, zodat zij hun belangrijke gemeentelijke taak zonder zorgen kunnen uitvoeren. Het is voor de gemeente en voor de mensen die deze organisaties bedienen van groot belang dat het sociaal weefsel van deze organisaties (dat een product is van jarenlange opbouw) in tact blijft.
- Het CDA Zoetermeer is verklaard voorstander van het voortzetten van de constructieve samenwerking met alle organisaties in de zorg en het sociaal domein. Dit gebeurt onder de noemer Samen ZoeterMeer Gezond van de vereniging Gezondheidsregio Zoetermeer. Het uitgangspunt is positieve gezondheid in plaats van ziekte.
- Wij willen zoveel mogelijk uitvoering geven aan aanbevelingen uit onderzoeken over omgang met bijstand en vastlopen in het systeem door inwoners.
- Wij geven mensen in de bijstand verruimde mogelijkheden om het inkomen aan te vullen, uitgaande van de gedachte dat meer werken moet lonen.
- We willen de Zoetermeerpas verruimen naar een brede stadspas (naar het voorbeeld van gemeenten als Rotterdam en Dordrecht).
- We willen in alle wijken meer ruimte voor ontmoetingsplekken. Denk aan plekken waar samen gegeten kan worden en de Lief en Leedstraten. Jongerenwerkers die groepsgesprekken organiseren brengen het omzien naar elkaar in praktijk. Dit gebeurt in samenwerking met maatschappelijke- en welzijns organisaties en ondernemers. Dit willen we blijven ondersteunen. Daarnaast is het belangrijk dat bij het vormgeven van woningbouwprojecten expliciete aandacht is voor plekken in en om de woningen om elkaar te kunnen ontmoeten.
- Mantelzorger zijn is vaak geen keuze, het overkomt je en dan doe je je best om je naaste, familie of vrienden te ondersteunen.

Het CDA Zoetermeer heeft enorm veel respect voor mantelzorgers. Respijtzorg voor de mantelzorgers dient wat ons betreft daarom goed geregeld te zijn. Daarnaast is ondersteuning van mantelzorgers van belang: we gaan door met het jaarlijkse mantelzorgcompliment en we zorgen ervoor dat mantelzorgers hun verhaal kunnen delen. Bovendien willen we dat mantelzorgers waar nodig gesteund worden bij het leveren van hun vrijwillige bijdrage.

- We faciliteren emancipatiebewegingen zoals het vrouwennetwerk, de regenboogalliantie en de herdenking van Ketī Kotī. Met elkaar in gesprek blijven, kennis delen, voorlichting geven zijn belangrijke manieren om de gevoelde afstanden te overbruggen.
- We onderschrijven het belang van het 'netwerkondersteuning eenzaamheid' en het initiatief 'Eén tegen eenzaamheid'.

5.3 Digitalisering

Digitalisering biedt veel kansen om het leven in Zoetermeer makkelijker te maken. Of het nu gaat om contact met de gemeente, toegang tot zorg of het vinden van informatie: digitale middelen moeten inwoners ondersteunen en niet uitsluiten.

Wat zijn onze plannen?

- Het CDA Zoetermeer wil dat iedereen kan meedoen, ook mensen die minder digitaal vaardig zijn. Daarom zetten wij in op toegankelijke digitale dienstverlening, met altijd de mogelijkheid voor persoonlijk contact. Zo zorgen we ervoor dat digitalisering bijdraagt aan verbondenheid en gemak voor alle inwoners.
- Wij zien het als een taak van de gemeente om hier meer bekendheid aan te geven.

6. Veiligheid

Veiligheid is de basis van een fijne woonomgeving. Jong en oud moet zich thuis kunnen voelen in zijn of haar huis, in onze stad en ook in de late uren onbezorgd over straat kunnen gaan. Hiervoor zijn we als gemeente en inwoners samen verantwoordelijk. Een betrouwbare samenleving en een sterke sociale basis begint in het gezin. Daar leren kinderen om met elkaar samen te leven en verantwoording te dragen voor elkaar. Maar ook de nabije omgeving is van belang. In buurten waarin men elkaar kent en groet, voelen mensen zich niet alleen veiliger, maar zijn dat ook. Bewoners van zulke buurten blijven er langer en met meer plezier wonen, hun tuinen zien er verzorgder uit, signalen van overlast worden in een vroeg stadium opgemerkt en aangepakt. Dat neemt niet weg dat toezicht en handhaving van de openbare orde nodig zijn. Het CDA Zoetermeer is voorstander van gerichte inzet van lichte vormen van hulp en ondersteuning op scholen en in wijken en buurten. Veel leed en overlast kan worden voorkomen door er op tijd bij te zijn. Wanneer buurtcoaches, wijkregisseurs, bemiddelaars problemen vermoeden en met een praatje poolshoogte nemen, kunnen zij mensen helpen om oplossingen te vinden vóórdat conflicten uit de hand lopen. Zodoende wordt de politie ontlast en heeft zij de handen vrij om zich op zwaardere zaken te concentreren.

In deze tijd toenemende internationale spanningen is het zaak dat de overheid paraat is, digitale dreiging serieus neemt en goed is voorbereid op rampen en calamiteiten.

Wat zijn onze plannen?

- Conflicten en overlast in de wijk moeten snel en laagdrempelig kunnen worden opgelost. Buurtwerk, wijkregisseurs, jongerenwerk en buurtbemiddeling spelen daarin een sleutelrol. Het CDA Zoetermeer zet zich ervoor in dat deze partners ook gedurende langere termijn actief kunnen zijn in de wijk. Dit werk valt of staat immers met netwerken die over de jaren heen worden opgebouwd en onderhouden.
- Hoe meer mensen zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun leefomgeving, hoe beter. Wij ondersteunen daarom

veiligheidsinitiatieven van inwoners, zoals buurtpreventieteams, buurtvaderprojecten, -apps etc.

- Wij staan voor een stevige aanpak van huiselijk geweld, femicide en kindermishandeling. Vaak is het de omgeving die in actie moet komen om misstanden te melden, aangezien het achter de voordeur plaatsvindt. Met gerichte campagnes roepen we op tot alertheid en vroegsignalering van thuissituaties waar het niet goed gaat. Ook zorgen wij voor laagdrempelige meldpunten voor slachtoffers. Netwerken rond de scholen spelen hierin een sleutelrol.
- De beschikbaarheid van dringend noodzakelijke politiecapaciteit staat al jaren onder druk. Het CDA Zoetermeer dringt daarom aan op extra blauw op straat. Extra agenten zijn hard nodig in de strijd tegen overlast.
- We zetten de scanner Lokaal Drugsgebruik in om inzicht te krijgen in drugsgebruik en om kwetsbare doelgroepen in beeld te brengen. We vertalen dit inzicht naar effectief beleid, verbeteren van preventie en handhaving.
- We willen straatintimidatie en overlast stoppen. Wat ons betreft worden Boa's (buitengewoon opsporingsambtenaren) zoveel mogelijk met een vast dienstverband aangesteld. Ook maken we gebruik van slimme technologie. Cameratoezicht en verlichting verminderen criminaliteit en vergroten de veiligheid op straat.
- Het bezit van steekwapens, met name bij jongeren, moet zoveel mogelijk worden teruggedrongen. Dit kan met inleveracties, voorlichting en actieve ouderbetrokkenheid. We dringen aan op verscherpt toezicht op het bezit van wapens door politie en handhavers, gecombineerd met tik op stuk maatregelen (gebaseerd op landelijke wetgeving).
- We gaan door met de persoonsgerichte aanpak van jongeren met probleemgedrag.
- Ondernijning, oftewel de vermenging tussen de boven- en onderwereld, tast onze democratische en maatschappelijke structuren aan. Hard optreden tegen drugshandel en fraude door samenwerking tussen gemeente en opsporingsdiensten, blijft nodig.
- We ondersteunen inwoners en ondernemers in het verbeteren van hun digitale veiligheid, door het organiseren van

voorlichtingsavonden en campagnes en het inzetten van expertise.

- We accepteren geen intimidaties, bedreigingen en geweld tegen hulpverleners en (politieke) ambtsdragers. Daders worden niet alleen strafrechtelijk, maar ook civielrechtelijk vervolgd. De gemeente verhaalt alle kosten op de daders, van ziekteverzuim tot slachtofferzorg.
- We maken inwoners en ondernemers maatschappelijk weerbaarder door ons voor te bereiden op het uitvallen van voorzieningen of bedreiging van onze samenleving. Gezien de onrustige situatie in de wereld is het extra belangrijk dat inwoners zich bij een noodsituatie de eerste 72 uur kunnen redden. We ondersteunen de bewustwordingscampagne van de overheid om inwoners alert te maken op het in huis hebben van een noodpakket bestaande uit onder andere water, voedsel, batterijen en contant geld met behulp van : <https://www.denkvooruit.nl/>
- In deze tijd van onrust is de actieve deelname van de gemeente Zoetermeer aan Veiligheidsregio Haaglanden meer nodig dan ooit. De gemeente zorgt voor goede opvanglocaties in geval van calamiteiten.

7. Het huishoudboekje op orde

Sinds 2015 zijn er verschillende taken vanuit de Rijksoverheid overgedragen aan de gemeenten. Dit gaat over de jeugdzorg, beleid rond werk en inkomen en zorg voor maatschappelijk ondersteuning. Tegelijkertijd compenseert het Rijk de extra kosten die gemeenten hiervoor moeten maken sindsdien onvoldoende. De dreiging van verdere kortingen vanuit het Rijk is bovendien onverminderd actueel.

Dit alles betekent dat de gemeente Zoetermeer de komende jaren voor grote maatschappelijke opgaven staat, terwijl de financiële ruimte onder druk staat. De gemeente zal zuinig moeten zijn met haar uitgaven, vooral als die uitgaven jaarlijks terugkeren (structurele lasten).

Toch kiest het CDA Zoetermeer ook in economisch zwaar weer voor beleid dat uitgaat van gezonde financiën: geen rekeningen doorschuiven naar morgen. De meerjarenbegroting moet sluitend zijn. Uitgangspunt voor beleid is dat het CDA Zoetermeer wanneer het maar enigszins mogelijk is, voor het versterken van voorzieningen en gemeenschapszin kiest. Lasten houden we zo laag mogelijk. Als er geld tekort komt, kijkt het CDA Zoetermeer eerst waar de gemeente zelf kan bezuinigen. Met zorgvuldig inkoopbeleid willen we bovendien de lokale economie en werkgelegenheid versterken.

Wat zijn onze plannen?

- Het CDA Zoetermeer is tegen het verhogen van de Onroerend Zaak Belasting boven het niveau van de inflatie. Alleen als er een situatie van een structureel meerjarig financieel tekort dreigt, vindt het CDA Zoetermeer een stijging van de OZB met maximaal 2,5% per jaar bespreekbaar.
- Wanneer individuele huishoudens de financiële lasten niet meer kunnen opbrengen, dan helpt het CDA Zoetermeer de inwoners door bijvoorbeeld een kwijtschelding van lokale gemeentelijke lasten tot maximaal 100 %, en gerichte hulp ter voorkoming.
- De overheid moet altijd eerst zelf in de spiegel kijken voordat ze bij de inwoners aanklopt. Als het op kritisch bezuinigen

aankomt kiest het CDA Zoetermeer daarom voor maatregelen die vooral 'onder de motorkap' zitten. Denk aan het kapitaliseren van vervangings-investeringen, projecten slimmer faseren en stoppen met niet-noodzakelijke reserveringen.

- Ook vinden we het van belang om kritisch naar de eigen organisatie te kijken. Minder overhead, minder externe inhuur, en ja – een beperkte krimp in het ambtelijk apparaat.
- Als iets nauwelijks gebruikt wordt, dan moeten we daar afscheid van nemen. Of het nu gaat om een subsidie die blijft liggen of een voorziening waar niemand nog de weg naartoe weet: dat is geen kille keuze, maar gewoon nuchter nadenken over wat écht telt.
- Waar mogelijk ondersteunen en stimuleren we vanuit het gemeentelijk inkoopbeleid het lokaal ondernemerschap. Niet alleen scheelt dat in verkeersbewegingen. Ook stimuleren we op deze manier de lokale werkgelegenheid. Inkoop is immers niet slechts een kwestie van uitvoering. Het is een krachtig instrument om het rentmeesterschap te bevorderen en de gemeenschapszin te versterken.
- Het CDA Zoetermeer is er warm voorstander dat de gemeente Zoetermeer het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) ondertekent.

Tot slot

Zoals u in dit verkiezingsprogramma heeft kunnen lezen, staat het CDA Zoetermeer met een hoopvol verhaal midden in de samenleving. Wij komen op voor gewone mensen die elke dag het goede willen doen. Dagelijks bouwen wij aan de mooie gemeente waarin wij mogen wonen. Waar mensen onderdeel zijn van een sterke gemeenschap. We hebben u niet alleen verteld wat we willen doen, maar ook en vooral hoe we dit willen realiseren. Uw steun om hier ook in de komende jaren voortvarend mee aan de slag te gaan, is voor ons onmisbaar. Wij nodigen u daarom van harte uit om met ons te bouwen aan deze toekomst. Mogen we op 18 maart op uw en jouw stem rekenen?

Frits von Meijenfeld, voorzitter CDA Zoetermeer

Hemin Hawezy, secretaris CDA Zoetermeer